

בית דין ירושלים

לדיני ממונות ולבירור יוחסין

שילם לועד הבית לצורך מסויים
והועד החליט להשתמש בכסף למטרה אחרת

תיק ממונות מס' 1257-סח

(מהד' א אלול)

נושא הדיון

גב' א' שילמה סך 8.000 ש"ח למר ב' ומר ג' ששימשו כועד הבית לענין שיפוץ והרחבת הבנין, לצורך בניית מחסן לשימושה. בתאריך מסויים התחלף הועד ובמקומם מונה מר ד', אלא שהכסף המופקד בידי ב' וג' טרם הועבר לד' אלא כעבור שנה, ואז הם הודיעו - בכתב - למר ד' על מטרת התשלום של גב' א', ויחד עם זה כתבו לו שישתמש בכסף כראות עיניו. לטענתם הם עשו כן לפי פסק בורר שבירר בין ועד הבית לבין הקבלן. מר ד' השתמש בכסף לצרכים אחרים של הבנין.

גב' א' תובעת גם את מר ב' ומר ג', וגם את מר ד', שאיבדו את כספה שלא כדין. ב' וג' חתמו על שטר הבוררות, ואילו ד' לא הגיע לבית הדין ולא חתם על הבוררות. ב' וג' משיבים שדין הועד הוא כדין אפוטרופוס וזכותם היתה להשתמש בכסף לצורך הבנין כראות עיניהם לפי הנחיית בורר (שלא הוצגה בבית הדין). ועוד, גב' א' חייבת כסף לועד הבית.

גב' א' משיבה שמכיון שנתנה את הכסף בפירוש למטרה מסויימת לא היה הועד רשאי לשנותו למטרה אחרת, ובכך פשע הועד הקודם שקבל ממנה את הכסף והעביר אותו לועד החדש שיעשה עם הכסף "כראות עיניו", והועד החדש שהוציא את הכסף למטרה אחרת גנב אותו. על הטענה שהיא עצמה גרמה לביטול תכנית המחסנים, משיבה גב' א' שהתכנית בוטלה בגלל שהמחסנים לא חולקו לפי שטח הדירות, וחברי הועד נטלו לעצמם מחסנים יותר גדולים ממה שמגיע להם על חשבון אחרים. והטענה על חובה לועד אינה נכונה משום שיש לה תביעות על הועד שלא תיקנו את נזילת המים בחלקה.

על טענת גב' א' שהועד לא תיקן את נזילת המים בחלקה, והיא הוציאה כסף על התיקון הזה על חשבונה, לא השיב הועד כלום.

פסק דין ביניים (לעיון הדיינים. טרם נחתם)

- א. לועד בית אין רשות להוציא כסף שקבל למטרה מסויימת עבור מטרה אחרת, ואם מסר את הכסף לאחר שיעשה עם הכסף כראות עיניו, דינו כפושע וחייב. אך אם עשה כן לפי הוראת בורר אין ועד הבית פושע.
- ב. על התובעת להוכיח כמה כסף הוציאה לתיקון הנזילות שהיו בבנין בחלקה, ועל הועד להוכיח כמה כסף חייבת לו, ואם יוותר כסף לזכותה ישלם לה הועד את המגיע לה.

(-) אברהם דוב לוי, אב"ד (-) שמואל יגר (-) דוד יהושע קניג

השאלות לדיון

- א. ועד בית, סמכותו.
ב. ועד בית האם רשאי לשנות את יעוד הכסף שגבה למטרה צבורית אחרת.

תשובה

א. עיי פס"ד ירושלים כרך ז עמ' נו מאחמו"ר ז"ל שפשוט שדינו של ועד צית הוא כאפוטרופוס, ומבואר בגמ' ז"מ מז צ ההוא אפוטרופא דיתמי דזבן להו תורא ליתמי ומסריה לבקרא, לא הווי ליה כבי ושיני למיכל ומית, אמר רמי בר חמא היכי נדיינו דייני להאי דינא, נימא ליה לאפוטרופא זיל שלים, אמר אנא לבקרא מסרתיה, נימא ליה לבקרא זיל שלים אמר אנא צהדי תורי אוקימתיה, אוכלא שדאי ליה, לא הוה ידעינן דלא אכל וכו'.

והנה כתבו בתוס' שם דמשמע דאם לא היתה לאפוטרופוס הטענה אנא לבקרא מסרתיה, היה האפוטרופוס חייב משום שהוא פושע, אך זה דוקא באפוטרופוס ליתומים כיון שהחזיקוהו צנאמן לא ממנע, אבל אם לא מינוהו לאורך יתומים אלא לתקנת העולם שלא יזקו משורס אין מחייבים אותו בפשיעה דלמא ממינעי ולא עבדי, כמו שאמרו בצ"ק לט א לענין אפוטרופוס לשמור שור חש"ו. ובצ"ק שם חילקו התוס' בשם ר"י צנוסח אחר, דצאפוטרופוס לשור של חש"ו, דשלא בשציל היתומים ממנין אותו, דטוב היה להם שלא היה להם אפוטרופוס, אלא בשציל תקנת העולם ממנין אותו כדי שישמור השור שלא יגח, אי אמרת דמשלם ממנעי ולא עבדי.

ולפי"ז ועד צית שמקבל כסף מהדיירים לאורך שיפון הצית, ופשע הועד באותו כסף, לפי מה שכתבו

בתוס' ז"מ שהחילוק בין אפוטרופוס ליתומים לבין אפוטרופוס לשור חש"ו הוא לפי שציתומים החזיקוהו
 זנאמנות ולא ממנע, אבל בשור חש"ו לא החזיקוהו זנאמנות אלא כדי שלא יזקו משורו, א"כ י"ל שועד
 בית דומה בזה יותר לאפוטרופוס של יתומים, שהרי האמינוהו, ויש לחייבו בפשיעה, וגם לפי תוס' זב"ק
 זשס ר"י שמה שפטרו אפוטרופוס של חש"ו מפשיעה משום שנה היה להם שלא היה להם אפוטרופוס, ולא
 מינוהו לאורך החש"ו אלא לאורך תקנת העולם, א"כ ועד בית שמינוהו לאורך הדיירים, חייב בפשיעה.

וא"כ צנידון דידן שהועד הקודם קבל את הכסף מגז' א' לאורך צניית מחסן עבודה, ומסר את הכסף
 לוועד החדש שיעשה עם זה כרלונו, הרי הוא פושע, וחייב, לא פחות מהועד החדש שהוליא את הכסף
 למטרה אחרת, שהוא מזיק צידים.

ועי' פס"ד ירושלים כרך ג עמ' מח שדינו של ועד בית כדין שזעה טובי העיר שהחלטתם מחייבת את כל
 בעלי הדירות צניין. ועוד עי' פס"ד ירושלים כרך ב עמ' רח שדינו כדין ליצור כלפי היחיד, אלא שאעפ"כ
 אם יש טענות וחילוקים בין ועד הבית לבין אחד הדיירים, אם הוא המוחזק אין הועד יכול להוליא ממנו
 שלא כדין (וחולק על הרמ"א שם), וגם על ועד הבית יש דין הממע"ה (ועי' פס"ד ירושלים כרך י עמ'
 קעח).

וצנידון דידן שלטענת הועד חייבת א' כספים לוועד, ומכח זה תפס את הכסף שמסרה להם לאורך צניית
 המחסן והשתמשו בו לרכיסי אחרים של הצניין, והיא טוענת שכנגד החוב שלה חייב לה הועד כספים
 אחרים כשלא תיקן את הנזילות שהיו בחלק שלה, אילו היא היתה המוחזקת היתה טענתה נשמעת לחייב
 את הועד בראיה, וכמו שפסק השב יעקב, אך כיון שהועד הוא המוחזק בכסף שנתנה לאורך צניית
 המחסן, והוא תפס אותו לתשלום החוב שלה, הרי היא המוליאה ועליה להציא ראיה, ואין לריך לומר שכן
 הוא לדעת הרמ"א בשו"ע שהליצור נחשב מוחזק לגבי היחיד אפילו היחיד מוחזק בכסף.

ב. בגמ' ז"מ עח א וב נחלקו ר"מ ורבנן צדין כל המשנה מדעתו של צעה"ב, שנתן לו מעות לאורך מסויים
 ושינה לאורך אחר, לדעת ר"מ נקרא גזול, ולדעת חכמים מותר לשנות, כגון הנותן דינר לעני ליקח לו
 חלוק לא יקח בו טלית, טלית לא יקח בו חלוק מפני שמעביר על דעתו של צעה"ב. וכתב באגרות משה
 יו"ד ח"א סי' קנב דמה שאמרו חכמים שנותן זה דוקא ששני הדברים שוים אללו, אבל בדבר שאינו
 שוה גם רבנן מודו דאסור לשנות.

צנידון דידן שהגז' א' נתנה לוועד הבית כסף לאורך צניית מחסן לעלמה, הרי צרור שהמחסן עדיף אללה
 מכל לורך אחר של הרכוש המשותף, וזוה לדברי הכל אסור לשנות.

וכבר כתב בשו"ת הרמ"א סי' עג שכתב: דבר פשוט שאין כח לטובי העיר לתקן דבר כי אם על פי הדין
 והמשפט ולא לילך בחזקה עם היחידים ואין לרבים כח לגזול היחיד, כמו שכתב המהרי"ק שורש א על
 מעשה כזה, וכזה כתב הרשב"א בתשובה הציאו הריב"ש בתשובה סי' תעז, שם כתב דאין הקהל יכולים
 לעשות חק או תקנה שלא כדין כנגד שום יחיד מן הקהל אלא"כ הסכימו הוא עמהם, לפי שאין הקהל

יכולין להתנות לגזול אחרים.